

Dotze mestres – Maurici Serrahima

Maurici Serrahima (1902-1979) va estudiar dret -com el seu pare i el seu avi-, però es va sentir atret per la literatura: no solament com a autor, sinó sobretot com a crític assagista. Va escriure sobre la novel·la, sobre la lectura, sobre Proust... El 1972 va aplegar uns quants treballs que havia escrit sobre els grans prosistes catalans de l'últim segle, els va ampliar i actualitzar i els va publicar amb el títol *Dotze mestres*. Recentment Edicions de 1984 ha tingut l'encert de reeditar-lo.

Les aproximacions de Maurici Serrahima no segueixen una plantilla predeterminada, sinó que s'adapten a les característiques de cada autor. L'àmbit al qual dedica més atenció és, naturalment, l'obra. Serrahima s'arrisca a introduir hipòtesis personals, tant pel que fa a l'autor en concret com pel que fa a l'evolució de la literatura catalana en general. Aquestes hipòtesis, val la pena remarcar-ho, són enraonades i no pretenen revolucionar la història de la literatura, sinó tan sols aportar algun gra de sorra al coneixement d'uns autors que ja han disposat de molts lectors solvents. Serrahima també inclou fragments de crítiques dels contemporanis, passatges de la correspondència amb altres autors o dades biogràfiques que ajuden a situar i entendre l'obra. En aquest sentit, va ser un observador privilegiat, ja que va conèixer personalment vuit dels dotze escriptors que analitza. En alguns casos reporta anècdotes significatives, com quan relata que, un dia que va anar a veure Joaquim Ruyra, la porta del carrer era oberta, i l'escriptor estava plàcidament adormit a la sala d'estar. També resulta útil saber de primera mà que les diferències entre el Sagarra oral i el Sagarra escrit eren mínimes, o recuperar el Gaziell que Serrahima va conèixer en viatges ferroviaris, quan seia silenciosament al costat del seu pare.

“El gran escriptor no és el qui se sap fer artificiosament un estil perfecte, sinó el que sap treure tot el partit possible de l'estil que correspon a al seva manera de ser i de dir”. És exactament el camí que emprèn Serrahima, que resulta tan natural com precís. Com a mostra de la seva manera de treballar, prenguem l'inici del capítol dedicat a Marian Vayreda. Comença recordant un text on el crític Ramon Esquerra localitza recursos propis del cinema en textos anteriors al Setè Art, com ara una novel·la de Joseph Conrad. La lectura d'aquest passatge desperta un record en Serrahima, que retroba el procediment descrit per Esquerra en un dels episodis dels *Records de la darrera carlinada*. És a partir d'aquí, després de retre un homenatge a un crític brillant desaparegut durant la guerra, i després de relacionar un escriptor català amb un dels

grans autors en llengua anglesa, quan Serrahima desplega la seva aproximació a Marian Vayreda: literària, però també biogràfica i històrica, amb discretíssimes incursions en el terreny de la conjectura.

L'únic inconvenient de *Dotze mestres* és que es limita als autors ja traspassats. Pot ser un criteri vàlid per discriminar des del punt de vista diacrònic, però que revela les limitacions al cap dels anys, ja que res no justifica que unes pàgines tan lúcides no incloguin comentaris sobre les magnífiques narracions de Salvador Espriu, o sobre la prosa ingent de Josep Pla.

Atent i culte, respectuós i amè, Maurici Serrahima és el crític –el lector-- que tot escriptor voldria tenir. Coneix la tradició, utilitza un registre lingüístic impecable, sap a quina font recórrer en cada moment, coneix l'evolució de cada autor i els moviments de fons de la cultura. Una literatura es construeix a partir dels mapes que elaboren els cartògrafs d'aquesta categoria. Gràcies a mestres com ell, podem apreciar el mestratge dels grans autors.